

actiam

Duurzaam beleggen

Kwartaalrapport 4e kwartaal 2021

INHOUDSOPGAVE

1. INTRODUCTIE	3
2. ONTWIKKELINGEN IN HET VIERDE KWARTAAL 2021	4
3. THEMA ONDER DE LOEP: REAL-WORLD IMPACT	9
3.1. Voortgang op klimaat	9
3.2. Rapporteren van de positieve bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen	10
4. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP.....	13
4.1. Engagements	13
4.2. Stemmen.....	15
5. HET BELEGBAAR UNIVERSUM.....	17
5.1. Bedrijven.....	17
5.2. Landen (Staatsobligaties).....	18
BIJLAGEN	19
Uitsluitingen: bedrijven	19
Uitsluitingen: landen (staatsobligaties)	19
DISCLAIMER	20

COPYRIGHT 2022

ACTIAM behoudt alle rechten (inclusief auteursrechten, handelsmerken, patenten en elk ander intellectueel eigendomsrecht) met betrekking tot alle informatie in deze publicatie (inclusief alle teksten, grafische afbeeldingen en logo's). U mag de informatie in dit document in geen enkele vorm kopiëren, publiceren, distribueren of reproduceren zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ACTIAM.

1. Introductie

Dagelijks maak ik een wandeling met de hond in een nabijgelegen bosje. Even de benen strekken na een Teams-meeting en de neus in de wind. Het is een klein stukje natuur gelegen midden in het dorp. Het bosje is een soort laatste 'Gallisch dorpje', want alle natuur dat er voorheen mee verbonden was, heeft plaats moeten maken voor woningbouw. Nu staat 'mijn' wandelbosje ook aangemerkt als plek om huizen te laten verrijzen. Want de woningnood is hoog en iedereen heeft een betaalbare plek nodig om te kunnen leven. Voor mij geeft dit de spanning weer tussen verschillende thema's van duurzaamheid. Gebruiken we de schaarse ruimte om te wonen of om een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat?

Naast de spanning tussen verschillende duurzaamheidsthema's, is er ook een voortgaande strijd tussen duurzaamheid en economische factoren. Zoals bijvoorbeeld bij de EU Taxonomie. De EU wil graag verduurzamen op een geloofwaardige manier. Om daar te komen heeft ze een definitie gemaakt van welke activiteiten er wel en niet als 'groen/duurzaam' worden aangemerkt. Een positieve ontwikkeling die duidelijkheid én richting geeft. Bij het opstellen van deze lijst zijn er een tweetal activiteiten welke voor gefronste wenkbrauwen zorgen. Dit zijn kernenergie en aardgas als groene activiteit. Deze activiteiten zijn in de voorlopige definitie van 'groen' gekomen door een sterke lobby.

Frankrijk is een groot voorvechter van het opnemen van kernenergie. Er is namelijk in de achterliggende periode zwaar geïnvesteerd in deze vorm van energie. Wanneer dit nu als 'niet-toekomstbestendig' wordt bestempeld heeft dit een zware weerslag op de economische waarde. Vanuit een uitstoot-gedachte past kernenergie in de definitie van 'groen'. Daarnaast zijn er nagenoeg geen haalbare energie-transitie-scenario's (passend bij een maximale opwarming van de aarde met 1,5 graad) waarin kernenergie geen rol speelt. Het grootste tegenargument is het radioactieve afval. Momenteel bewaren we in Nederland radioactief afval voor minimaal 100 jaar bovengronds. Daarna gaan we over naar de 'eindberging' oftewel diep ondergronds wegstoppen. Pas in 2100 gaan we bepalen waar de eindberging plaats gaat vinden. Schattingen over hoelang het afval radioactief blijft variëren van 10.000 tot 240.000 jaar.

Deze duur en de risico's wanneer er iets misgaat, is voor Duitsland de reden geweest om uiterlijk in 2022 alle kerncentrales te sluiten. Aangezien ze ook stoppen met het zwaar vervuilende steen- en bruinkool heeft het land wel een issue met energiezekerheid. Vandaar dat Duitsland inzet op het bouwen van gascentrales. Om dit te verantwoorden is het van groot belang dat gas wordt aangemerkt als duurzaam in de eerdergenoemde EU Taxonomie. Duitsland is immers een groot voorvechter van duurzaamheid. Volgens Duitsland past gas heel goed als transitie naar een duurzame energievoorziening. De nu gebouwde gascentrales worden dan gebruikt voor waterstof. Een fossiele brandstof als standaard voor een duurzame toekomst.

Tijdens de afgelopen klimaatbijeenkomst COP26 in Glasgow zijn voornemens bekrachtigd en is het belang van klimaat nogmaals benadrukt. De recente ontwikkelingen rondom de Taxonomie geven aan dat we mogelijk in dezelfde valkuil gaan stappen als eerder in Kopenhagen en Parijs. Mooie woorden en beloften die uiteindelijk eindigen in "nothing but blah, blah, blah" (aldus Boris Johnson). ACTIAM wil geen blah, blah maar leiderschap tonen op de transitie die nodig is naar een duurzame samenleving. Met daarbij het verminderen van de financiële risico's van onze klanten, portefeuilles die goed presteren op duurzaamheidsaspecten maar bovenal impact op de echte wereld. Wellicht kan ik dan nog lang genieten van mijn onbezonnen wandelingen in de ongerepte natuur.

2. Ontwikkelingen in het vierde kwartaal 2021

Lancering ESG services

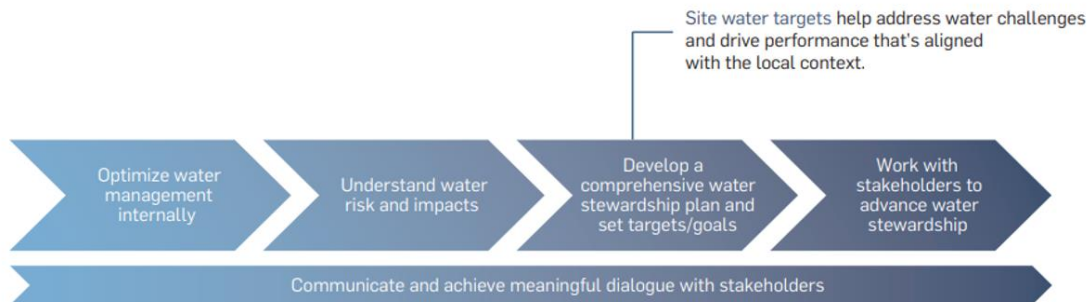
Er gebeurt veel op het gebied van duurzaam beleggen, zowel op Europees als nationaal niveau. De Nederlandsche Bank (DNB), het Klimaatakkoord, de EU Taxonomie, SFDR, IORP II, IMVO-convenanten en vele andere initiatieven zijn gericht op het verhogen van de transparantie. Om dit te realiseren wordt er van beleggers gevraagd beleid vast te stellen, doelen te bepalen, de voortgang te monitoren en hierover te rapporteren. Om verzekeraars en pensioenfondsen hierin te ondersteunen, heeft ACTIAM onder de naam ESGservices modulaire dienstverlening gelanceerd op het gebied van beleidsontwikkeling, actief aandeelhouderschap, onderzoek en monitoring, impactmeting en rapportage.

Met de specialistische ESG-kennis ontzorgt ACTIAM verzekeraars en pensioenfondsen door het ontwikkelen van een geïntegreerde visie en beleid op actuele beleggingsthema's zoals klimaat, biodiversiteit en gezondheid & welzijn. Daarbij maakt ACTIAM duurzaamheidsrisico's en -kansen van de beleggingen inzichtelijk en voert het namens klanten dialogen met bedrijven in de portefeuille. Bovendien biedt ACTIAM een online ESG-dashboard aan om de beleggingsportefeuille in detail te monitoren. Met het dashboard krijgen klanten een actueel overzicht van de CO₂-uitstoot, waterverbruik en klimaatrisico's van de beleggingsportefeuilles. Tegelijkertijd helpt het dashboard ambities te realiseren onder andere door inzicht te geven in hoe de portefeuille bijdraagt aan de Sustainable Development Goals en welke voortgang er wordt geboekt richting een klimaatneutrale portefeuille.

Water

In 2021 heeft ACTIAM haar beleid op het gebied van water geactualiseerd. ACTIAM had reeds de doelstelling voor een water neutrale beleggingsportefeuille in 2030. Dit houdt in dat van bedrijven in de portefeuille verwacht wordt dat zij het watergebruik van hun activiteiten zo ver als redelijkerwijs mogelijk reduceren en de overgebleven negatieve impact compenseren. Bedrijven dienen hierbij rekening te houden met de totale vraag naar water in een gebied, zowel de vraag van andere bedrijven als ook water dat nodig is voor de lokale bevolking en het behoud van het ecosysteem, volgens onderstaande weergave van de CEO Water Mandate (Figuur 1):

Figuur 1: Relatie tussen doelen en aanpak van waterbeheer

Het CEO Water Mandate heeft als doel waterbronnen te beheren en te conserveren. De bedrijven die zijn aangesloten, spreken af waterbeheer en de toegang tot schoon water en sanitaire voorzieningen te verbeteren. Voortgang hierop wordt gemeten met behulp van de watervoetafdruk die wordt berekend van alle bedrijven in hoog risicosectoren. Hoogrisico sectoren zijn sectoren die voor hun activiteiten in hoge mate afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van water, zoals bijvoorbeeld de voedings- en drankenindustrie of de chemische industrie. Deze doelstelling is afgelopen jaar aangevuld met een streven om in 2050 een beleggingsportefeuille zonder watervervuiling te hebben. Als tussendoel moet de watervervuiling in 2030 significant gereduceerd zijn. Watervervuiling ontstaat wanneer schadelijke stoffen - zoals chemicaliën of pesticiden - in een waterloop terecht komen en daarmee de waterkwaliteit op een dusdanige manier beïnvloeden dat deze schadelijk kan worden voor mens en milieu. Dit kan veroorzaakt worden door directe lozing van schadelijke stoffen, door afvloeiing of door infiltratie van deze stoffen in de bodem. ACTIAM verwacht van ondernemingen dat zij best-practices op gebied van afvalwaterlozingen implementeren, waar mogelijk hun afvalwater opnieuw gebruiken, en het gebruik van gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk verminderen en vervangen door minder schadelijke alternatieven. Vanwege het gebrek aan data op gebied van afvalwaterlozingen en de kwaliteit hiervan, complexiteiten in het meten van de impact van verschillende (gevaarlijke stoffen) op de waterkwaliteit, en de nog altijd groeiende kennis en bevindingen over de schadelijkheid van bepaalde stoffen, is ACTIAM op dit moment nog niet volledig in staat om de huidige prestaties van de portefeuille op gebied van waterkwaliteit te meten, noch om op een kwantitatieve manier voortgang te monitoren. ACTIAM werkt samen in verschillende initiatieven - waaronder het Valuing Water Investor Working Group geleid door Ceres en het Wastewater Zero Initiative van WBCSD - om bovenstaande gebreken op te lossen.

In het afgelopen kwartaal zijn de eerste stappen gezet in de implementatie van het vernieuwde beleid:

KPI baseline assessment

In het vernieuwde waterbeleid heeft ACTIAM enkele KPI's (kritieke prestatie-indicatoren) voor 2025 en 2030 vastgesteld om haar voortgang op weg naar waterneutraliteit te meten. Hierin zijn ook enkele verwachtingen naar ondernemingen toe vastgesteld. Tot 2025 richt ACTIAM haar aandacht op ondernemingen in de portefeuille die actief zijn in een hoog risicosector en meer dan 50% van hun omzet uit waterschaarse gebieden halen. Voor deze groep ondernemingen zijn voor 2025 de volgende verwachtingen vastgesteld:

- a. Een toename van 50% in ondernemingen die hun waterrisico's in kaart hebben gebracht;
- b. Een toename van 50% in ondernemingen die hun waterconsumptie meten en rapporteren;
- c. Een toename van 50% in ondernemingen die doelstellingen hebben geformuleerd op gebied van watermanagement, waar mogelijk dienen deze doelstellingen in lijn te zijn met wetenschappelijke inzichten;
- d. Een toename van 50% in ondernemingen met een realistisch en haalbaar plan om hun watermanagement te verbeteren.

Voor 2030 verwacht ACTIAM dat alle ondernemingen in de portefeuille die actief zijn in een hoog risicosector en meer dan 50% van hun omzet uit waterschaarse gebieden halen voldoen aan de bovenstaande vier punten. Ook wordt van ondernemingen uit bepaalde sectoren verwacht dat zij programma's hebben opgesteld om hun watergerelateerde ketenrisico's te verminderen. Bovendien worden deze verwachtingen dan ook uitgebreid naar ondernemingen die actief zijn in regio's met gemiddelde waterschaarste.

In het vierde kwartaal heeft ACTIAM de huidige voortgang van ondernemingen op deze vier doelstellingen in kaart gebracht. Per einde kwartaal belegt ACTIAM in 319 bedrijven afkomstig uit een hoog risicosector op gebied van water. Van 316 van deze ondernemingen is op dit moment voldoende data beschikbaar om hun voortgang te monitoren. Iets minder dan 10% hiervan, 31 bedrijven, haalt meer dan de helft van de omzet uit waterschaarse gebieden.

	Aantal ondernemingen (eind 2021)
Ondernemingen afkomstig uit hoog risicosectoren op gebied van water (en voldoende data-beschikbaarheid om voortgang te monitoren)	316
Ondernemingen afkomstig uit hoog risicosectoren op gebied van water met meer dan 50% van de omzet afkomstig uit waterschaarse gebieden	31

	Aantal ondernemingen (eind 2021)	% van het totaal	Doelstelling
Ondernemingen hebben hun watergerelateerde risico's in kaart gebracht	21	68%	2025: toename van 50% 2030: alle ondernemingen
Ondernemingen meten en rapporteren hun waterconsumptie	15	48%	2025: toename van 50% 2030: alle ondernemingen
Ondernemingen stellen doelen op gebied van watermanagement	19	61%	2025: toename van 50% 2030: alle ondernemingen
Ondernemingen hebben realistische en haalbare programma's geïmplementeerd op gebied van watermanagement	22	71%	2025: toename van 50% 2030: alle ondernemingen

ACTIAM zal op jaarlijkse basis de voortgang van deze ondernemingen monitoren. Middels engagement en stemgedrag zal ACTIAM de ondernemingen in portefeuille stimuleren om aan deze doelstellingen te voldoen.

Fair Water Footprint Declaration

Tijdens de Klimaatconferentie van Glasgow (COP26) in november heeft ACTIAM als een van de founding signatories de Glasgow Declaration on Fair Water Footprints ondertekend. Hiermee heeft ACTIAM zich geïmmitteerd aan een eerlijke watervoetafdruk in 2030. Een eerlijke watervoetafdruk gaat over het op een duurzame en verantwoorde manier gebruiken van de wereldwijde zoetwatervoorraden. Een eerlijke watervoetafdruk zorgt ervoor dat productie en consumptie op dusdanige manier plaatsvinden dat zij geen schade berokkenen aan waterzekerheid, klimaatbestendigheid en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), met name SDG 6 op water. In samenwerking met andere ondertekenaars streeft ACTIAM onder andere naar het op een duurzame manier consumeren van water, verminderen van watervervuiling en de bescherming van ecosystemen. Ook overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties nemen deel aan het verdrag.

Valuing Water Investor Working Group

In het afgelopen kwartaal heeft ook de Valuing Water Investor Working Group waar ACTIAM deel van uitmaakt zijn eerste resultaten opgeleverd. Deze werkgroep wil het watermanagement bij bedrijven verbeteren, onder andere door duidelijke richtlijnen te publiceren en hun aandeelhouders te stimuleren tot het voeren van engagement. Het einddoel is het starten van een wereldwijd engagementinitiatief op gebied van watermanagement in 2022. In het laatste kwartaal van 2021 zijn twee rapportages gepubliceerd over de financiële materialiteit van externe effecten dat water heeft in de sectoren vleesverwerking en kleding. Voor het nieuwe jaar staat een extra publicatie gepland waarin de industrieën worden geïdentificeerd die de grootste impact hebben op zoetwatervoorraden. In deze publicatie wordt de wisselwerking tussen verschillende industrieën en water (afhankelijkheid en impact) aangekaart, alsook mogelijkheden voor zowel bedrijven als hun aandeelhouders om potentiële negatieve impact te mitigeren. ACTIAM heeft in het afgelopen kwartaal reeds haar feedback op dit rapport geleverd en is enthousiast over de ontwikkelingen.

Positieve impact engagement

Essentieel in de transitie naar waterneutraliteit zijn producten en technologieën die bedrijven in staat stellen hun negatieve impact te vermijden of te reduceren. Oplossingen zijn er in verschillende vormen: waterzuivering, ontzilting, opvang van regenwater, waterbesparende technologieën, recyclingtechnologieën, slimme meters, et cetera. ACTIAM is in het afgelopen jaar een engagement gestart met een aantal bedrijven in de portefeuille die dit soort oplossingen leveren. ACTIAM werkt hierin samen met Ceres, een non-profit organisatie die zich inzet voor duurzaamheid en bedrijven en beleggers hierin probeert te verbinden. Het doel van dit engagement is bedrijven te stimuleren hun positieve impact te kwantificeren en hierover op een consistente manier te rapporteren. Ook het verankeren van positieve impact in het beleid en waar mogelijk de impact te vergroten zijn belangrijke doelen. Daarnaast is het stimuleren van lifecycle thinking, waarbij zowel gekeken wordt naar de positieve impact van producten en diensten alsook hoe deze producten en diensten tot stand komen, een streven van engagement.

Ontbossing

De klimaattop die van 31 oktober tot 12 november 2021 werd gehouden in Glasgow heeft de discussie over klimaatverandering verbreed. Terecht ligt de nadruk nog steeds op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen en de vraag hoe de energietransitie kan worden versneld om de opwarming van de aarde te beperken tot 1.5°C. In Glasgow was er echter ook meer aandacht voor ontbossing. Door ontbossing tegen te gaan, wordt 20 tot 30 procent van het klimaatprobleem opgelost. Het is daarom bemoedigend dat in Glasgow honderd landen een akkoord hebben bereikt om ontbossing en bodemdegradatie tegen te gaan. Naast Nederland is het akkoord ondertekend door landen waar nog steeds grootschalige ontbossing plaatsvindt, zoals Brazilië, Rusland, Indonesië en Congo. Hiernaast zijn meer dan 30 financiële instellingen, waaronder ACTIAM, de commitment aangegaan te stoppen met investeringen in activiteiten die verband houden met ontbossing. Deze commitment bevat een stappenplan voor financiële instellingen om beleid tegen ontbossing op te stellen, due diligence op ontbossingsrisico's te verbeteren, engagement met bedrijven aan te gaan, voortgang te rapporteren en uiteindelijk alleen nog financiering te verstrekken aan ondernemingen die niet zijn betrokken bij ontbossing.

Deze commitment sluit nauw aan bij het beleid dat ACTIAM al heeft op het gebied van ontbossing en de engagement-initiatieven die momenteel lopen op het gebied van ontbossing en de productie van palmolie, soja en vlees en waar regelmatig over wordt gerapporteerd in de kwartaalrapportages. Met de toegenomen aandacht voor ontbossing, wordt het onderwerp steeds materiëler voor financiële instellingen. ACTIAM zal de komende jaren daarom steeds strenger worden in haar due diligence op dit thema en bedrijven aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Niet alleen van producenten van agro-commodities, maar van alle spelers in de waardeketen die gebruikmaken van producten uit gebieden die te kampen hebben met ontbossing wordt verwacht dat zij stappen zetten op weg naar een ontbossingsvrije samenleving.

Europese wetgeving

Bij veel financiële instellingen heeft 2021 in het teken gestaan van de EU Green Deal, waarbij de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de EU Taxonomie leiden tot veel nieuwe regels op het gebied van transparantie over de wijze waarop financiële instellingen duurzaamheid meenemen in hun beleid. In de zomer van 2021 is de eerste fase van de SFDR van start gegaan. ACTIAM rapporteert op haar website en in de prospectussen hoe haar fondsen zijn gecategoriseerd en wat de belangrijkste negatieve impact is waar de beleggingen aan bijdragen. Inmiddels is de tweede fase van de SFDR uitgesteld tot januari 2023 omdat er nog geen overeenstemming is over de precieze rapportageverplichtingen.

In 2022 treedt al wel de EU Taxonomie in werking, waarbij financiële instellingen eerst moeten rapporteren over de mate waarin de fondsen beleggen in de sectoren die in de EU Taxonomie worden genoemd (*eligibility*). Pas in een later stadium moet worden aangegeven in welke mate de beleggingen in lijn zijn met de EU Taxonomie (*alignment*). Aangezien momenteel nog maar voor twee van de zes milieudoelstellingen van de EU Taxonomie de technische vereisten zijn uitgewerkt, zal de mate van *eligibility* of *alignment* momenteel nog beperkt zijn. Naarmate meer doelstellingen zijn uitgewerkt en meer bedrijven hier ook over rapporteren, zullen de percentages hoger en betrouwbaarder worden. Pas als ook de sociale doelstellingen van de EU Taxonomie zijn uitgewerkt kan op een holistische wijze worden aangegeven hoe duurzaam de beleggingen zijn. De komende jaren zal de wereld van het duurzaam vermogensbeheer waarschijnlijk nog

aanzienlijk veranderen door deze regelgeving. Het Duurzaam Investeringsbeleid van ACTIAM sluit nauw aan bij de wijze waarop vanuit de nieuwe regelgeving naar duurzaamheid wordt gekeken. ACTIAM hoopt dat de nieuwe regelgeving er de komende jaren voor zorgt dat cliënten beter zien welke vermogensbeheerders duurzaamheid echt ondersteunen en bij welke partijen het nog vooral mooie woorden zijn.

Op 31 december heeft de Europese Commissie aangegeven ook investeringen in kernenergie en gascentrales als 'duurzaam' te willen classificeren mits is voldaan aan een aantal voorwaarden. Dit leidde nationaal en internationaal tot de nodige ophef. In een ingezonden brief in het Financieel Dagblad heeft ACTIAM, samen met andere verzekeraars en vermogensbeheerders, aangegeven er geen voorstander van te zijn dat de EU Taxonomie investeringen in gas en kernenergie als 'groen' zou labelen. Dat zou de kans op *greenwashing* alleen maar vergroten. Immers, de taxonomie geeft niet aan of wel of niet geïnvesteerd mag worden in een activiteit, maar alleen of deze als 'groen' mag worden bestempeld. Of activiteiten nodig zijn tijdens de transitiefase naar een duurzame energievoorziening moet dan ook los staan van de vraag of de activiteiten 'groen' zijn. Daarnaast komt het de geloofwaardigheid van de taxonomie niet ten goede als niet op basis van wetenschappelijke maar op basis van politieke keuzes wordt bepaald of een investering 'groen' is.

Naast bovenstaande ontwikkeling zijn er in 2021 ook ontwikkelingen geweest op het gebied van sociale wetgeving. ACTIAM heeft afgelopen zomer, als co-coördinator van de Social Bond werkgroep, samen met BNP AM en de Wereldbank een respons opgesteld in de eerste consultatieronde van het Platform on Sustainable Finance over het draft rapport over de EU sociale Taxonomie. In dit rapport werd een bepaalde structuur voor de taxonomie voorgesteld en is feedback gevraagd vanuit de markt op diverse onderdelen hiervan. ACTIAM staat positief tegenover de ontwikkeling van deze taxonomie, maar had vraagtekens bij de voorgestelde opzet en praktische implementeerbaarheid. Later in 2021 zou de volgende stap worden gezet. De subwerkgroep Social Taxonomy liet echter in december weten dat naar aanleiding van alle feedback ontvangen in de zomer, het Platform het rapport grondig heeft bewerkt en momenteel de laatste hand legt aan publicatie. Om voldoende tijd te hebben om de ontvangen feedback adequaat te behandelen en het verslag af te ronden, te verfijnen en te redigeren, heeft de Europese Commissie een nieuw tijdschema voor de publicatie bepaald. De nieuwe doelstelling van de subwerkgroep is het rapport over maatschappelijke doelstellingen per Q1 2022 te publiceren. Vervolgens wordt daarna een rapportage voor de naleving van de minimale sociale safeguard opgesteld en later in 2022 gepubliceerd.

Aangekochte duurzame obligaties

Duurzame obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor haar klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame activiteiten. Het afgelopen kwartaal investeerde ACTIAM daarom opnieuw in leningen van bedrijven in zowel de financiële als de niet-financiële sector. Zo heeft ACTIAM geïnvesteerd in groene obligaties van CBRE, European Union, Engie, Vesteda, TenneT, VIA Outlets, CTP, Iberdrola, RWE, EDF en het Japanse NTT en van de financiële instellingen AXA, SpareBanken Vest, ACEF, ING, NTT Finance, BNP en KBC. Daarnaast werd er geïnvesteerd in sociale obligaties van BNG en Instituto de Crédito Oficial. Ook zijn duurzame obligaties van Standard Chartered, Société Générale, Colgate-Palmolive, Proximus, IBRD, Latvia en Madrid aangekocht. Hiermee worden zowel groene als sociale projecten gesteund. En, tot slot, is er geïnvesteerd in de Sustainability-Linked Bond van Gasunie en KPN.

De Sustainability Linked Bond (SLB) van KPN heeft als belangrijkste prestatie-indicator (KPI) reductie van de CO2 uitstoot in haar waardeketen (scope 3). Scope 3 omvat uitstoot van activiteiten in de upstream waardeketen, zoals de productiefase van producten, diensten en apparatuur bij leveranciers, en van activiteiten downstream, zoals uitstoot tijdens de gebruiksfase, inclusief recycling en verwijdering van de producten, diensten en apparatuur. Door een KPI te definiëren voor scope 3 uitstoot gaat KPN een stap verder dan het merendeel van de markt. Gebruikelijker is een KPI op scope 1 en 2; dit is de directe uitstoot door het bedrijf of die gerelateerd aan zijn upstream-activiteiten, zoals energiebronnen. Ook de onafhankelijke beoordelaar van de bond noemt de obligatie zeer sterk vanwege de hoge materialiteit en relevantie voor de sector, de duidelijke en consistente methodologie die wordt gebruikt, namelijk extern gedefinieerd en verifieerbaar, en het vermogen om extern te worden gebenchmarkt. De obligatie past goed in de aangescherpte doelstelling van KPN voor 2040 een netto-nul-uitstoot van de waardeketen te bereiken. Dit doel gaat verder dan de oorspronkelijke - door SBTi geverifieerde - toezegging van KPN om de scope 3-emissies te verminderen met 50% voor 2040 en consistent te blijven met een scenario van 1,5°C. ACTIAM is dan ook verheugd om te kunnen investeren in deze obligatie.

Impact Institute

In 2021 is ACTIAM een samenwerking gestart met het Impact Institute om de relatie tussen aan de ene kant de ACTIAM investeringen en aan de andere kant biodiversiteitsverlies en onderbetaling in de waardeketen beter te begrijpen. Inzichten in de wijze waarop bedrijven verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor onderbetaling of biodiversiteitsverlies in de keten, helpen om inzicht te krijgen in de materiële risico's van investeringsbeslissingen maar ook om deze relevante duurzaamheidsonderwerpen aan te kunnen pakken. De eerste fase van deze analyse was top-down gericht, met name vanwege het gebrek aan bottom-up data. Gegevens over de ACTIAM portefeuilles zijn gecombineerd met gegevens uit een mondiale impact database, met impact data op het niveau van landen en sectoren. Deze data

geven inzicht in de gebieden waar biodiversiteitsverlies hoog is en onderbetaling een structureel probleem is en de sectoren waarin dit vooral een probleem is.

Resultaten lieten zien dat de totale economische schade van onderbetaling en biodiversiteitsverlies door een investering van USD 1 miljard in de MSCI World Index, welke alleen de ontwikkelde markten omvat, ongeveer gelijk is aan USD 5,5 miljoen en USD 7,5 miljoen, respectievelijk. Dit is het economisch verlies dat wordt geleden door een verlies aan ecosysteemdiensten vanwege biodiversiteitsverlies en de sociale waarde van de arbeiders die worden onderbetaald. De cijfers geven inzicht in de landen en sectoren die met name verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor onderbetaling en biodiversiteitsverlies. Onderbetaling is met name een probleem in de Verenigde Staten, China en India, waarbij de impact intensiteit het hoogst is in de laatste twee landen. Bedrijven die verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor biodiversiteitsimpacts in de waardeketen bevinden zich met name in de Verenigde Staten en China, waarbij met name landgebruiksverandering en klimaatverandering in sectoren gelieerd aan landbouw en voedselproductie de belangrijkste veroorzaker zijn. ACTIAM onderzoekt momenteel hoe deze resultaten en inzichten meegenomen kunnen worden in portfolio management en risk analyses. De resultaten helpen ook bij de engagement activiteiten om te bepalen welke bedrijven in de waardeketen de grootste verantwoordelijkheid dragen negatieve impacts te reduceren. De volgende stap is de resultaten op bedrijfsniveau uit te breiden voor de belangrijkste impacts, landen, sectoren of waardeketens.

3. Thema onder de loep: Real-World Impact

Elk kwartaal brengt ACTIAM een duurzaamheidsthema onder de aandacht. Dit kunnen zowel grote thema's als klimaatverandering en mensenrechten zijn, maar ook meer "verborgen" duurzaamheidsonderwerpen zoals biodiversiteitsverlies. Dit kwartaal besteedt ACTIAM aandacht aan een steeds vaker gehoorde term: "Real-World Impact". ACTIAM heeft zich niet alleen als doel gesteld om haar fondsen te verduurzamen, maar ook positieve impact te hebben op de reële economie. Door alleen de bedrijven met een grote milieuoetafdruk een lagere weging te geven in de portefeuille wordt de voetafdruk van een fonds weliswaar lager, maar zal een bedrijf er niet direct minder CO2 door gaan uitstoten. Door bij selectie juist te focussen op bedrijven die oplossingen voor een aantal van de mondiale uitdagingen aanbieden, op ESG frontrunners en door bedrijven die nog stappen moeten zetten via engagement aan te sporen te verduurzamen, draagt ACTIAM bij aan de verduurzaming van de maatschappij.

Het is al lang ACTIAM's missie, naast financiële resultaten, ook klimaat en sociale resultaten te realiseren. Het wordt steeds duidelijker dat er een versnelling is in de vraag naar investeringen die positieve impact creëren en kritieke duurzaamheidsuitdagingen aanpakken. Het aantal Nederlandse pensioenfondsen dat de SDG's een plek geeft in hun duurzaam beleggingsbeleid groeit. Dit laat zien dat het creëren van positieve impact steeds belangrijker wordt, naast het incorporeren van financieel materiële duurzaamheidsrisico's in investeringsbeslissingen om portefeuilles beter te beschermen. Zo heeft de ACTIAM Global Equity Impact Strategy (AGEIS) een expliciete focus op het selecteren van bedrijven die bewust bijdragen aan één of meer SDG's. Zo gebruikt ACTIAM het duurzaam beleggingsraamwerk ook om juist bedrijven te selecteren die opereren binnen de planetaire grenzen. Door de planetaire grenzen te vertalen in (science-based) doelen wordt het mogelijk te meten welke impact de bedrijven in portefeuille hebben. Zo meet ACTIAM structureel de impact van de beleggingen op broeikasgasemissies en watergebruik in de reële economie. Zoals in hoofdstuk 2 is beschreven, is ACTIAM in 2021 een samenwerking aangegaan met het Impact Institute om ook impacts op onderbetaling en biodiversiteit te kunnen meten. ACTIAM zoekt continu naar betere data om het duurzaamheidsgedrag en -impact van het universum te bepalen, zowel voor screening als voor rapportage. Deze data helpt beter te begrijpen wat de impact van de beleggingskeuzes is in de reële economie.

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de klimaatstrategie van ACTIAM is vormgegeven om ook de uitstoot van broeikasgassen in de reële economie te reduceren. Ook wordt beschreven hoe voor de impactfondsen kan worden gerapporteerd welke bijdrage de beleggingen hebben voor de maatschappij. Vanuit verscheidene initiatieven wordt gezocht naar manieren om inzicht te kunnen geven in de positieve bijdrage die de beleggingen hebben op de mondiale duurzaamheidsuitdagingen. Hoofdstuk 4 beschrijft vervolgens hoe ACTIAM met actief aandeelhouderschap bedrijven stimuleert te verduurzamen.

3.1. Voortgang op klimaat

In het eerste kwartaal van 2021 heeft ACTIAM haar klimaatstrategie verder aangescherpt. Voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs, wat klimaatneutraliteit veronderstelt in 2050, was altijd al de hoofddoelstelling. ACTIAM heeft echter de tussendoelen aangescherpt om broeikasgasemissies van haar beleggingen terug te dringen met 50% in 2030 en 75% in 2040 (met 2020 als basisjaar). De strategie om deze doelen te behalen, bestaat uit drie onderdelen:

- 1 Stimuleer bedrijven om hun emissies te verminderen;
- 2 Investeer in oplossingen die helpen om emissies te reduceren;
- 3 Verkoop aandelen van bedrijven die de capaciteit ontberen om de transitie naar een koolstofarme samenleving te maken.

Stimuleer bedrijven om hun emissies te verminderen

Ondanks dat op mondiaal niveau emissies in 2021 wederom zijn gestegen, veroorzaakt door de snelle economische groei, zijn de emissies bij een aanzienlijk deel van de bedrijven die ACTIAM in portefeuille heeft gedaald. Uit de ontwikkeling van de emissies kan een voorzichtige conclusie worden getrokken dat aanzienlijk meer bedrijven in de ACTIAM fondsen hun uitstoot hebben zien dalen dan stijgen. Dit geldt met name voor beleggingen in de Europese markt. In de opkomende markten is het aandeel bedrijven wiens uitstoot is gedaald beduidend lager. De jaarrapportage van de ACTIAM fondsen zal in het voorjaar van 2022 laten zien of de ACTIAM fondsen in 2021 hun beoogde emissiereductiedoelen hebben behaald.

Steeds meer bedrijven stellen doelstellingen op om te voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs. Bij onder andere de auto-industrie is al duidelijk zichtbaar dat steeds meer bedrijven vanaf 2030 of 2035 stoppen met de productie van auto's met verbrandingsmotoren en kiezen voor een versnelde overgang naar elektrisch vervoer. Deze keuzes hangen nauw samen met striktere wetgeving, maar kunnen niet los gezien worden van de toegenomen druk die zij ondervinden van aandeelhouders. Het afgelopen jaar heeft namelijk een kanteling laten zien als het gaat om invloed van aandeelhouders. Bij steeds meer aandeelhoudersvergaderingen heeft een meerderheid van de aandeelhouders gestemd voor strikter klimaatbeleid, met ExxonMobil als meest in het oog springend voorbeeld waarbij aandeelhouders in meerderheid hebben

gestemd voor kandidaten met meer oog voor klimaatverandering. Ook vanuit verschillende engagement initiatieven, waarin steeds meer beleggers zich verenigen, wordt de druk opgevoerd. In hoofdstuk 4 worden een aantal voorbeelden besproken van engagements waar ACTIAM bij betrokken is. Nu steeds meer grote vermogensbeheerders en 'universal owners' de risico's van klimaatverandering ook serieuzer gaan nemen bij hun stemgedrag, is de verwachting dat bedrijven in 2022 nog meer rekening moeten houden met de opinies van hun aandeelhouders over verduurzaming.

Investeer in oplossingen

Naast het stimuleren van een vermindering van emissies bij bedrijven, investeert ACTIAM ook actief in bedrijven die juist nodig zijn voor de transitie en die de komende jaren daardoor groei kunnen verwachten. Het gaat onder andere om de ontwikkeling van technologieën voor de opwekking van hernieuwbare energie, brandstofcellen, batterijen, infrastructuur voor hernieuwbare energie en efficiëntere technologieën. Maar ook om de ontwikkeling van alternatieve proteïne bronnen en het stimuleren van alternatieve methoden van landbouwproductie die leiden tot minder ontbossing en emissie van broeikasgassen. Het ACTIAM Impact Wereld Aandelen Fonds is het meest in het oog springende ACTIAM fonds dat actief zoekt naar bedrijven die de technologieën van de toekomst maken. Voor dat fonds is in 2021 de green-to-brown ratio gestegen naar ongeveer 13. Dit betekent dat het aandeel van de opbrengsten dat de bedrijven in portefeuille halen uit groene, duurzame activiteiten, maar liefst 13 keer zo hoog is als het aandeel van hun opbrengsten dat ze halen uit 'bruine', vervuilende activiteiten. Maar ook in de andere ACTIAM fondsen is het selectiebeleid zo opgezet dat het aandeel groene investeringen groeit ten opzichte van het aandeel vervuilende investeringen. Zo probeert ACTIAM die sectoren te stimuleren die nodig zijn voor de transitie naar een duurzame economie.

Sluit achterblijvers uit

Als derde onderdeel van de klimaatstrategie sluit ACTIAM bedrijven uit die de capaciteit ontberen om de transitie naar een koolstofarme economie te maken. Dit wordt alleen gedaan als eerdere engagement pogingen niet zijn geslaagd of duidelijk wordt dat een bedrijf de benodigde transitie niet kan, wil of mag maken. Want in deze situatie, ondanks de goede bedoelingen van een bedrijf en de openheid naar aandeelhouders toe, vormt het een financieel risico en is uitsluiten de beste optie. Hoofdstuk 5 beschrijft een aantal voorbeelden van bedrijven die de afgelopen periode door ACTIAM zijn uitgesloten, onder andere omdat zij onvoldoende actie ondernemen klimaatgerelateerde risico's te verminderen.

Bedrijven die na zorgvuldige afweging worden uitgesloten, worden door ACTIAM aangeschreven met een laatste kans om aanvullende details over de klimaatstrategie aan te leveren. Met name westerse bedrijven reageren regelmatig met het verzoek een nieuwe dialoog te starten. Ook laat nieuw onderzoek van de Universiteit van Augsburg zien dat - gemiddeld genomen - bedrijven die door veel investeerders worden uitgesloten hun aandeleprijs zien dalen, waarna zij hun pogingen om hun emissie te reduceren intensiveren.¹ Dit onderzoek ondersteunt de theorie dat voldoende druk op desinvesteringen invloed heeft op de kapitaalskosten en reputatie van een bedrijf en dat het opvoeren van deze druk helpt om bedrijven ervan te overtuigen dat een grote groep investeerders het bedrijf te risicovol vindt.

3.2. Rapporteren van de positieve bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Het verwezenlijken van de Sustainable Development Goals (SDG's), zoals geformuleerd in 2015 door de Verenigde Naties, vraagt om grote investeringen. De financiële sector kan hierin een voortrekkersrol nemen door bedrijven te financieren die door hun diensten, producten of door hun manier van produceren een positieve bijdrage leveren aan de SDG's. ACTIAM Global Impact Strategy² is een koploper op het gebied van positieve impact investeringen. Deze strategie is met een belegd vermogen van €1,1 miljard één van de grotere impact aandelenstrategieën. Het doel van deze strategie is om, naast het behalen van een aantrekkelijk financieel rendement, ook een bijdrage te leveren aan het behalen van de 17 SDG's. ACTIAM wil op een inzichtelijke manier de positieve bijdrage van het fonds aan de SDG's presenteren zodat klanten kunnen zien waar hun geld aan wordt besteed. Het meten van impact staat echter nog in de kinderschoenen. Hieronder wordt op twee manieren getoond hoe het geïnvesteerd vermogen in 2021 een bijdrage heeft geleverd aan de SDG's.

Bijdrage per SDG

Een manier om weer te geven aan welke SDG's het door het fonds geïnvesteerd vermogen een bijdrage heeft geleverd, is door per bedrijf aan te geven aan welke SDG zij vooral bijdraagt. Het merendeel van de bedrijven draagt bij aan één SDG, maar sommigen dragen ook bij aan meerdere SDG's. Voor een bedrijf als Xylem is het duidelijk dat zij vooral een bijdrage leveren aan SDG 6, gericht op schoon water, en zo zullen e-health aanbieder Teladoc en farmaciebedrijf Amgen vooral bijdragen aan SDG 3, gericht op gezondheid. Maar bedrijven die zich richten op duurzame energie, zoals Orsted of First Solar, dragen bij aan SDG 7, gericht op duurzame energie, maar ook aan SDG 13, gericht op climate action.

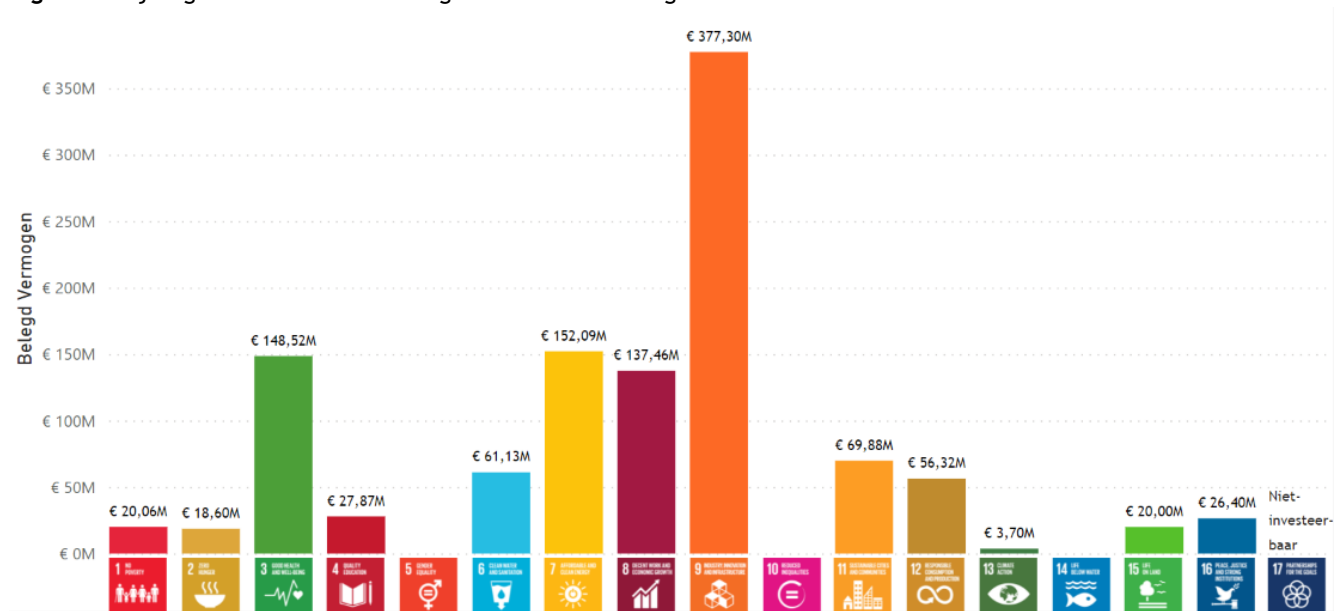
¹ Rohleder, M., Wilkens, M. and J. Zink (2022). The effects of mutual fund decarbonization on stock prices and carbon emissions. Journal of Banking & Finance, vol. 134.

² Dit omvat het ACTIAM Impact Wereld Aandelenfonds en het Zwitserleven Impact Wereld Aandelenfonds.

Zo dragen ook Danone en Nestlé, door het brede scala aan producten dat zij aanbieden en door hun duurzame productiemethoden, bij aan meerdere SDG's.

ACTIAM heeft voor alle bedrijven in het fonds aangegeven aan welke SDG zij vooral bijdragen. Figuur 2 maakt zo inzichtelijk aan welke SDG's het fonds voornamelijk bijdraagt. Zo wordt een significant deel van het fonds ingezet op innovatie van industrie en infrastructuur en op het produceren van duurzame energie (waaronder zonne-, wind-, geothermische-, waterstof- en getijdenenergie). Door de keuze dat de bijdrage van een bedrijf wordt toebedeeld aan één SDG, lijkt het alsof het fonds nauwelijks bijdraagt aan SDG 13, gericht op klimaat, of SDG 15, gericht op biodiversiteit. Omdat veel van de innovaties en investeringen in duurzame energie gericht zijn op het reduceren van broeikasgasemissies levert het fonds dus ook een aanzienlijke bijdrage aan het tegengaan van klimaatverandering (SDG 13). Daarnaast zal het fonds, door de focus op schone energie, gezond voedsel en recycling, ook een aanzienlijke bijdrage leveren aan het voorkomen van biodiversiteitsverlies (SDG 15).

Figuur 2: Bijdrage van het in het fonds geïnvesteerde vermogen aan de SDG's.

Bijdrage aan een duurzame samenleving

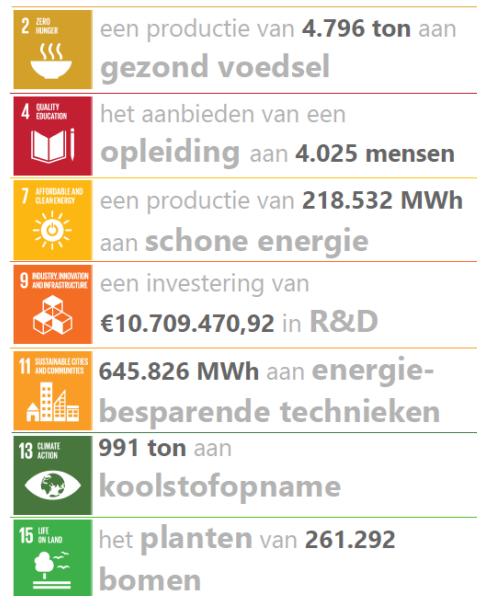
Bovenstaande methode geeft nog niet aan hoeveel mensen worden bereikt, hoeveel broeikasgasemissies worden voorkomen of hoeveel innovatieve nieuwe technologieën worden ontwikkeld. Om deze positieve bijdrage meetbaar te maken heeft De Nederlandse Bank (DNB) in 2017 de werkgroep SDG-impactmeting opgericht, die een raamwerk van SDG-indicatoren biedt aan vermogensbeheerders om impact te meten.

ACTIAM heeft uit dit raamwerk een aantal indicatoren geselecteerd om de positieve Real-World Impact van het fonds te kwantificeren. De impactdata zijn voornamelijk gebaseerd op wat bedrijven zelf rapporteren. De totale impact van het fonds wordt geschat aan de hand van een gewogen som van de positieve impact per bedrijf. Ook wordt de impact gewogen naar het percentage van de marktwaarde van het bedrijf waar het fonds mede-eigenaar van is. Als een bedrijf 100.000 MWh aan energiebesparing realiseert en als het fonds 1% van de aandelen bezit, wordt gerapporteerd dat het fonds 1.000 MWh aan energiebesparing realiseert. Niet alle aanbieders van impactfondsen beperken zich in hun impactrapportage tot de bijdrage waar hun deel van de investeringen aan bijdraagt, maar rapporteren de totale impact van het bedrijf. Daardoor is het nog niet eenvoudig om de impact van de verschillende fondsen met elkaar te vergelijken.

Figuur 3 maakt op een aantal vlakken inzichtelijk wat de positieve bijdrage van de ACTIAM Global Impact Strategy is aan de maatschappij. Zoals hierboven al gezegd, zijn een aantal SDG's gerelateerd aan klimaat. Zo zorgen de productie van schone energie, investeringen in energiebesparende technieken, de opgenomen koolstof en het planten van bomen (SDG's 1 7, 11, 13 en 15) bijvoorbeeld gezamenlijk voor een totale vermijding van 417.249 ton CO2-equivalent in de atmosfeer per jaar. Dit staat gelijk aan de jaarlijkse uitstoot van 37.932 Nederlanders.

Het meten van impact op deze manier staat nog in de kinderschoenen. Veel bedrijven rapporteren nog niet over het aantal mensen dat is bereikt met hun medicijnen, gezond voedsel, of toegang tot financiële diensten, onderwijs of communicatiemiddelen. Ook rapportage over de potentiële impact van R&D investeringen is niet altijd eenvoudig. Daarom zal ACTIAM de komende jaren blijven investeren in methodes om impact te meten. Ook zal ACTIAM bedrijven er op aanspreken op een inzichtelijke manier te rapporteren hoe hun activiteiten bijdragen aan een duurzamere samenleving. Door over deze impact te rapporteren, worden ze ook gestimuleerd nog meer impact te creëren.

Figuur 3: Impact van de beleggingen in de ACTIAM Global Impact Strategy

4. Actief aandeelhouderschap

ACTIAM gaat de dialoog aan met bedrijven om hun gedrag te beïnvloeden. De dialoog kan worden gevoerd in antwoord op specifieke incidenten of proactief om oplossingen aan te dragen waarmee de bedrijven dichterbij het aanvaardbare beleggingsuniversum van ACTIAM komen. Tijdens een engagementproces worden duidelijke doelen vastgesteld en mijlpalen geformuleerd, zodat de voortgang kan worden gevolgd.

4.1. Engagements

Een belangrijk element van ons engagementprogramma is de samenwerking met andere beleggers via het Climate Action 100+ (CA100+) initiatief. Sinds de oprichting in 2017, is dit initiatief uitgegroeid tot een van de grootste engagementprogramma's ter wereld, waarbij de honderd grootste uitstoters van broeikasgassen worden aangesproken. Het engagement richt zich op het verbeteren van de governance en beheer van klimaatgerelateerde risico's, de te nemen maatregelen om uitstoot van broeikasgassen te verminderen en het verbeteren van de rapportage. Van bedrijven wordt verwacht dat zij transparant zijn over hun strategie om ervoor te zorgen dat zij een netto-nul-uitstoot bereiken in overeenstemming met het klimaatakkoord van Parijs en aan te tonen welke plannen zij hebben dit op korte termijn te realiseren.

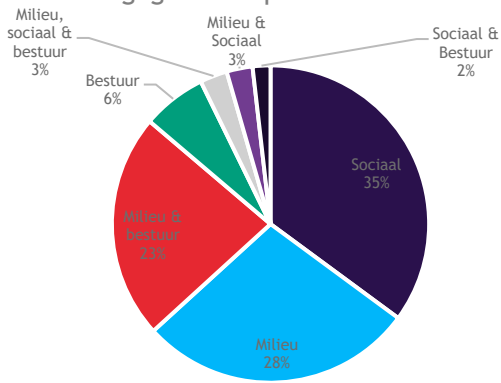
Binnen dit initiatief leidt ACTIAM de engagementdialoog met Bunge, een Amerikaanse multinational actief in de voedingsmiddelenindustrie. In de afgelopen jaren zijn er met het bedrijf verschillende gesprekken gevoerd, het meest recent in november 2021. Dit was kort na de publicatie van de nieuwe klimaatstrategie door het bedrijf, die relatief ambitieuze reductietoezeggingen voor hun hele waardeketen omvatten. Als één van de grootste soja-importeurs in de wereld, zijn de reductiedoelstellingen onlosmakelijk verbonden met het voorkomen van ontbossing. Het is daarom van belang dat Bunge toeziet op de waardeketen om de garantie te kunnen geven dat er geen ontbossing plaatsvindt. Daarnaast wil ACTIAM beter begrijpen hoe Bunge lobbyactiviteiten op lokaal, regionaal en nationaal niveau inzet ter voorkoming van verdere ontbossing. Dit is een bredere trend binnen het CA100+ initiatief (een initiatief van investeerders om de grootste broeikasgas uitstotende bedrijven ter wereld aan te zetten om de uitstoot van broeikasgasemissies en klimaatverandering tegen te gaan, zie figuur 4 voor omvang van CA100+ initiatief) waarin de lobbyactiviteiten van bedrijven onder een vergrootglas zijn komen te liggen. Dit om klimaatverandering tegen te gaan en te kijken in hoeverre bedrijven positief bijdragen aan de 'Just Transition', wat naast milieudoelstellingen in belangrijke mate rekening houdt met de sociale elementen van de benodigde transitie.

Figuur 4: Climate Action 100+ (CA100+)

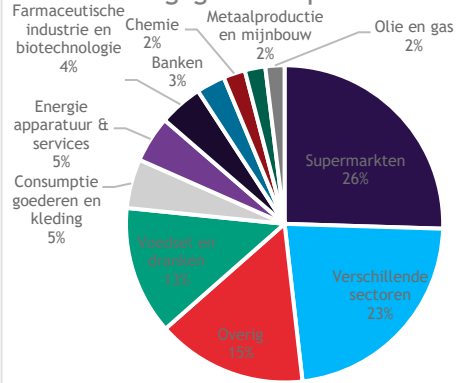

Een ander voorbeeld van een engagement met meetbare impact is de dialoog die ACTIAM voert met TotalEnergies (voorheen Total). TotalEnergies is een van de weinige maatschappijen in de olie- en gasector waarin ACTIAM nog belegt. Het bedrijf heeft, in tegenstelling tot branchegenoten, de afgelopen jaren stappen gezet in de energietransitie door overnames te doen in zonne-energie en andere duurzame(re) energiebronnen. Hiermee heeft het bedrijf een groter deel van haar bedrijfsactiviteiten gediversifieerd en is het verder dan sectorgenoten in de transitie van een olie- en gasbedrijf naar een energieleverancier. Echter, zoals opgemerkt in ACTIAM's rapportage over het tweede kwartaal van 2021, is er een engagement gestart met het bedrijf op basis van betrokkenheid van het bedrijf bij de Tilenga- en EACOP-pijplijnprojectontwikkelingen in Oeganda en Tanzania. Naast de vraag of deze projecten passen binnen de klimaatdoelstellingen van TotalEnergies, lopen de beoogde pijpleidingen door ecologisch kwetsbare gebieden in nationale parken. ACTIAM is daarom de dialoog met het bedrijf aangegaan met als doel de nadelige gevolgen van deze projecten op de biodiversiteit en mensenrechten tot een minimum te beperken. Binnen een tijdsbestek van minder dan een jaar zijn er meerdere telefoongesprekken en e-mailuitwisselingen geweest met vertegenwoordigers van het bedrijf. Dit om de beweegredenen van het bedrijf rondom de projecten beter te begrijpen en het bedrijf te stimuleren beleid op te stellen aangaande afvalbeheer, compensatie van lokale gemeenschappen en betrokkenheid van belanghebbenden. ACTIAM raadpleegde hiervoor NGO's en externe consultants met lokale kennis om concrete en relevante doelstellingen voor het engagement op te stellen.

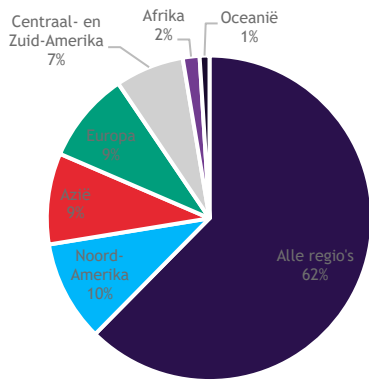
Engagements per ESG thema

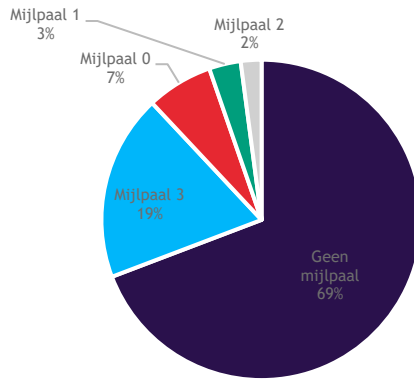
Engagements per sector

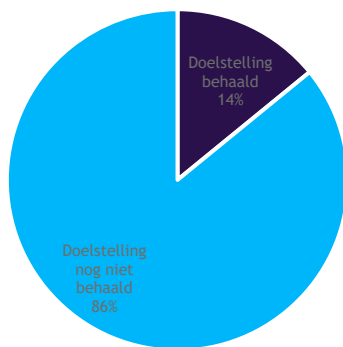
Engagements per regio

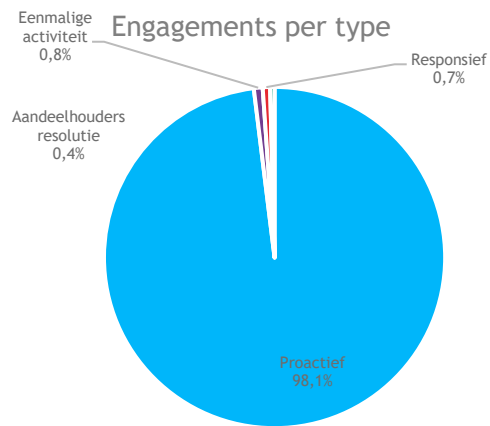
Engagements per mijlpaal

Voortgang doelstellingen

Engagements per type

4.2. Stemmen

In dit kwartaalrapport gaan we in op de stemactiviteiten van ACTIAM in de tweede helft van 2021. Aangezien stemmen op aandeelhoudersvergaderingen in veel landen een seizoensgebonden activiteit is, wordt in dit rapport de nadruk gelegd op de regio's en landen waar traditioneel veel vergaderingen in de tweede helft van het jaar plaatsvinden. Daarnaast is de focus gelegd op hoe ACTIAM heeft gestemd in relatie tot de impact van de coronaviruspandemie, managementbeloningen en klimaatverandering.

De coronapandemie en beloning van bestuurders

De laatste twee jaar blijven de ontwikkelingen in verband met de pandemie van het coronavirus (COVID-19) hoog op de bestuursagenda staan van bedrijven. Met de opkomst van de Omikron-variant, nam de onzekerheid opnieuw toe met als gevolg lagere consumentenbestedingen, de terugkeer van reisbeperkingen en strenge lockdowns. Dit zal onvermijdelijk een impact hebben op de activiteiten en financiële resultaten van bedrijven, in ieder geval tot en met het eerste kwartaal van 2022. De impact van de coronaviruspandemie heeft de focus op de beloningen van bestuurders vergroot, aangezien de algemene opinie is dat leidinggevendenden de pijn van de pandemie moeten delen op het bedrijfsleven en de samenleving.

Over het algemeen zien we dat basissalarissen en/of bonusdoelstellingen over 2021 zijn verlaagd. Dit was echter niet voor alle bedrijven het geval waardoor beloningsgerelateerde resoluties extra onder de aandacht zijn gekomen. Zo was er sprake van een opstand van aandeelhouders op de algemene aandeelhoudersvergadering van de Britse retailer JD Sports omtrent de beloning van bestuurders. De CEO van het bedrijf kreeg sinds februari vorig jaar bijna GBP 6 miljoen aan bonussen, ondanks het feit dat het bedrijf meer dan GBP 100 miljoen aan overheidssteun accepteerde. Ruim 31 procent van de aandeelhouders, waaronder ACTIAM, stemde tegen het bezoldigingsverslag waarin beloningen van individuele bestuurders en commissarissen worden gerapporteerd. Bovendien hebben aandeelhouders met 54 procent van de stemmen Andrew Leslie, voorzitter van de bezoldigingscommissie, afgezet als niet-uitvoerend bestuurder. Ook op de aandeelhoudersvergadering van de Britse supermarktketen Sainsbury stemde ACTIAM, samen met bijna 20 procent van de aandeelhouders, tegen het bezoldigingsverslag. Dit volgde op het besluit van de bezoldigingscommissie om haar discretionaire bevoegdheid te gebruiken om de beloningen van bestuurders te verhogen.

Klimaatactie in de financiële sector

Naast de pandemie en de beloning van bestuurders, bleef klimaat een hot topic voor bedrijven waarin wordt belegd, vooral in de nasleep van de Klimaatconferentie van Glasgow (COP26). De afgelopen jaren hebben aandeelhouders steeds vaker klimaatgerelateerde resoluties op de agenda gezet en klimaatactie van bedrijven geëist. Het is onwaarschijnlijk dat de druk op bedrijven in de toekomst zal afnemen. Dit onderwerp staat nu bovenaan de agenda van de besturen en niet langer het laatste punt op de agenda van de bestuursvergaderingen. Hoewel er niet altijd een meerderheid wordt gevonden onder aandeelhouders, dienen klimaatresoluties als katalysator voor verandering. Dit is bovendien niet alleen meer van toepassing op producenten van fossiele brandstoffen of grote uitstoters van broeikasgassen. Steeds vaker worden er ook resoluties ingediend bij instellingen die deze bedrijven financieren.

In het afgelopen halfjaar heeft bijvoorbeeld een groep aandeelhouders klimaatresoluties ingediend bij drie Australische financiële instellingen, te weten Westpac Banking, Australia and New Zealand Banking Group en National Australia Bank. De resoluties vragen de banken op niet langer nieuwe olie- en gasprojecten te financieren en beleggingen in de sector af te bouwen in overeenstemming met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. ACTIAM steunde alle drie de resoluties.

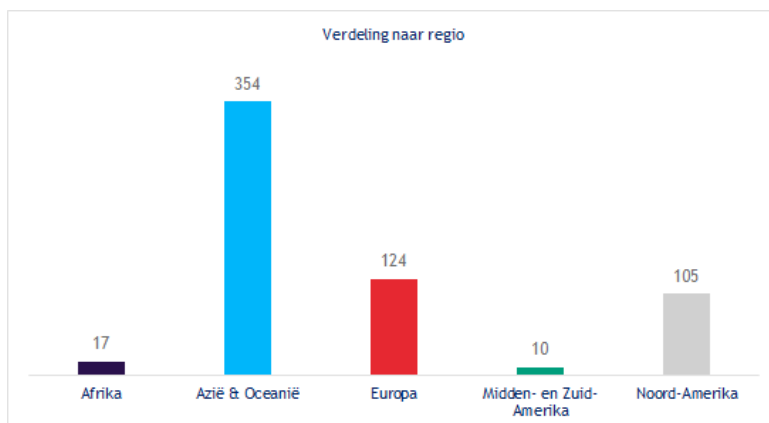
Overig

Naast beloningsvoorstellen en klimaatactie, zijn er het afgelopen jaar een breed scala aan ESG-gerelateerde aandeelhoudersresoluties ingediend. Twee interessante voorbeelden hiervan zijn Tesla en Microsoft. Op de aandeelhoudersvergadering van Tesla steunde ACTIAM een resolutie om meer gedetailleerd verslag uit te brengen over de inspanningen van het bedrijf op het gebied van diversiteit en inclusie. De resolutie werd aangenomen met 57 procent van de uitgebrachte stemmen. Een andere resolutie, waarin wordt gevraagd aanvullende rapportage over hoe Tesla omgaat met arbitrage om klachten over intimidatie en discriminatie op de werkplek, ontving net niet de meerderheid van de stemmen. Met 46% van de stemmen is de steun echter een stuk hoger dan een soortgelijk voorstel dat vorig jaar werd ingediend en "slechts" 27% van de stemmen kreeg.

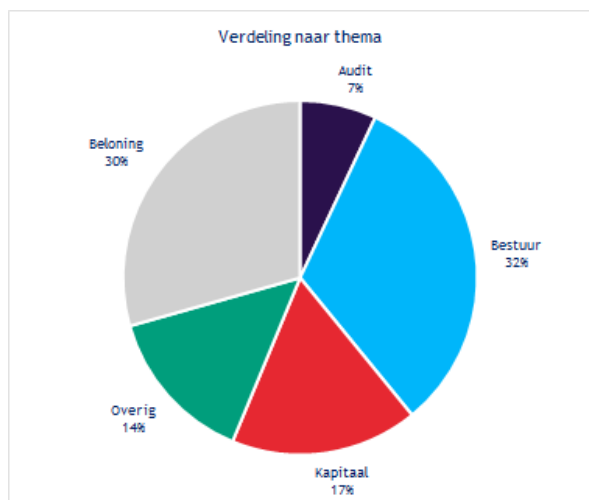
Op de vergadering van Microsoft steunde ACTIAM vijf aandeelhoudersvoorstellen, waaronder het voorstel om het bedrijf te laten rapporteren over de loonkloof tussen ras en geslacht, een rapport over de effectiviteit van het beleid inzake seksuele intimidatie op de werkplek, een verbod op de verkoop van gezichtsherkenningstechnologie aan overheidsinstanties, een rapport over implementatie van de eerlijke kans zakelijke belofte en een verzoek lobbyactiviteiten af te stemmen op het duurzaamheidsbeleid van het bedrijf.

De resolutie voor rapportage aangaande seksuele intimidatie werd aangenomen met 78% van de stemmen. De andere resoluties zijn niet aangenomen, maar de steun van deze resoluties geeft wel een signaal af richting het bedrijf.

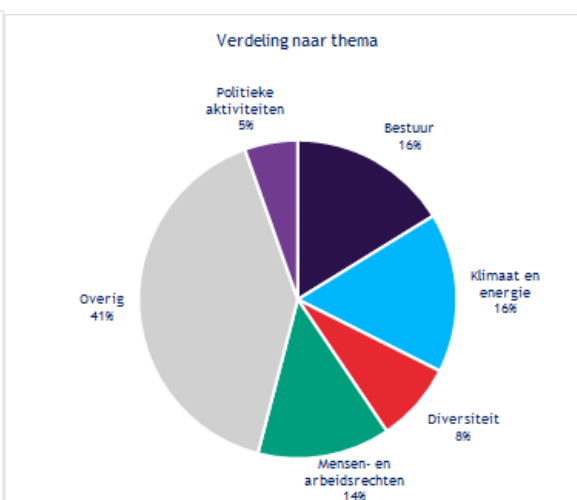
Stemmen - Totaal aantal vergaderingen

Stemmen - Tegen bestuursvoorstellen

Stemmen - Gesteunde aandeelhoudersvoorstellen

5. Het belegbaar universum

5.1. Bedrijven

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en governance (ESG) onderwerpen. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in de Fundamentele Beleggingsbeginselen. Deze hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvervuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM. Daarnaast beoordeelt ACTIAM of bedrijven de capaciteit hebben om zich aan te passen aan de lopende transitie richting een duurzamere samenleving. Bedrijven die deze capaciteit ontberen, creëren financiële risico's voor onze beleggingsportefeuille.

In het afgelopen kwartaal zijn de volgende bedrijven uitgesloten door het Comité op basis van reguliere screening:

- **MindTree Limited:** MindTree is een internationaal advies- en implementatiebedrijf voor informatietechnologie dat zakelijke oplossingen levert door middel van wereldwijde softwareontwikkeling. Het bedrijf is gemarkeerd voor betrokkenheid bij controversiële wapens. MindTree is een meerderheidsdochter van Larsen & Toubro. Larsen & Toubro is door ACTIAM uitgesloten vanwege de betrokkenheid bij clustermunitie. De voorzitter, CEO en CFO van Larsen & Toubro zijn ook actief in het bestuur van MindTree. Vanwege het grote eigendomsaandeel en het overlappende bestuursmandaat heeft ACTIAM besloten ook MindTree uit te sluiten van beleggingen en te kwalificeren als niet ethisch.
- **Jiangsu Yoke Technology Co., Ltd:** Jiangsu Yoke is een in China gevestigd bedrijf dat zich voornamelijk bezighoudt met onderzoek, ontwikkeling, productie en verkoop van vlamvertragers van organisch fosfaat en andere hulpmiddelen van rubber en plastic. Deze activiteiten gaan gepaard met hoge niveaus van gevaarlijke stoffen; desondanks zijn er geen aanwijzingen voor plannen deze gevaarlijke chemicaliën uit de activiteiten te bannen. Ook wordt de productie van industriële chemicaliën doorgaans beschouwd als een intensieve productie van giftige stoffen en afval en ook hiervoor lijkt het bedrijf geen sterke initiatieven te hebben de belangrijkste vervuilende emissies te beheersen. Gezien deze activiteiten voldoet het bedrijf niet aan de definities die ACTIAM hanteert voor adaptieve bedrijven en is Jiangsu niet-adaptief.
- **PT AKR Corporindo Tbk:** PT AKR Corporindo Tbk is een bulklogistiek- en infrastructuurbedrijf met activiteiten in zowel Indonesië als China. Het bedrijf wordt geconfronteerd met relatief hoge koolstofrisico's terwijl deze niet goed worden beheerd en ook is de transparantie over de CO₂-uitstoot op zijn website of via andere platforms niet of nauwelijks aanwezig. Daarmee is het bedrijf niet-adaptief in het ACTIAM framework.
- **Mitsubishi Corporation:** Mitsubishi Corporation produceert en verkoopt een reeks producten, waaronder energie, metalen, machines, chemicaliën en levensbenodigdheden. Het bedrijf is, ondanks meerdere pogingen van ACTIAM, niet bereid in dialoog te gaan over diverse kolenprojecten. Onlangs heeft het bedrijf zelfs een nieuwe kolencentrale in gebruik genomen. Met deze activiteiten en missende welwillendheid voor engagement, beschouwd ACTIAM het bedrijf als niet-adaptief.
- **BHP Billiton PLC, BHP Billiton Ltd, BHP Billiton Finance en BHP Billiton Finance Ltd:** BHP is producent van verschillende grondstoffen, waaronder ijzererts, metallurgische kolen, koper en uranium. De segmenten waarin het bedrijf actief is omvatten aardolie, koper, ijzererts en kolen. ACTIAM heeft een aantal jaar engagement gevoerd met BHP op diverse onderwerpen, zoals de omgang met lokale gemeenschappen, watergebruik en arbeidsrechten. Helaas is de voortgang van de gesprekken en de acties aan de kant van BHP van dusdanig lage kwaliteit dat ACTIAM heeft besloten deze te stoppen en BHP uit te sluiten van investeringen.

Behalve de bovenstaande uitsluitingen die voor alle fondsen van ACTIAM gelden, zijn er ook een aantal ondernemingen uitgesloten van de duurzame fondsen van ACTIAM. Het bedrijf Sailun Group Co., Ltd. is een voorbeeld van zo'n uitsluiting. Sailun is een Chinees bedrijf dat banden produceert. Het bedrijf is helaas weinig transparant over een aantal standaardprocessen voor de sector, heeft zwakke auditregels en de ethische normen zijn laag. Bovendien is er geen klokkenluiderssystemen of toezicht op ethische kwesties. Ook de R&D-kosten zijn laag in vergelijking met vergelijkbare bedrijven. Daarnaast zijn de doelstellingen en programma's voor giftige emissies en afvalvermindering minder ontwikkeld vergeleken met sectorgenoten. Gezien het zwakke management en de achterblijvende corporate governance-praktijken, acht ACTIAM de risico's van het bedrijf te hoog en vindt ACTIAM Sailun ongeschikt voor een duurzaam fonds.

5.2. Landen (Staatsobligaties)

Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie voor ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor duurzaam beleggen. De Fundamentele Beleggingsbeginselen geven de ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die worden meegewogen bij de beleggingsbeslissingen. Afgelopen kwartaal is het beleid voor staatsobligaties aanzienlijk uitgebreid en sluit daarmee beter aan bij de ESG-aanpak voor bedrijven. De nieuwe fundamentele principes voor soevereinen omvatten de volgende criteria:

- Principes met betrekking tot de samenleving. Dit houdt in dat ACTIAM verwacht dat een overheid goed bestuur vertoont, inclusief elementen zoals naleving van politieke rechten, burgerrechten en publieke vrijheden, niet betrokken is bij structurele corruptie, zorg naleeft voor institutionele kracht en geen betrokkenheid vertoont bij controversiële wapenhandel.
- Principes met betrekking tot mens & menselijkheid. ACTIAM bedoelt hiermee dat zij verwacht dat een overheid voorziet in fatsoenlijke omstandigheden voor menselijk en sociaal kapitaal, waaronder elementen zoals de naleving van fundamentele mensen-, sociale en arbeidsrechten.
- Principes met betrekking tot het milieu. Het bestuur van een land wordt geacht rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering, schaarste aan hulpbronnen en andere milieurisico's in de besluitvorming van deze overheid. Dat wil zeggen, van soevereinen wordt verwacht dat ze de risico's en kansen analyseren en de effecten van klimaatverandering en schaarste aan hulpbronnen opnemen in hun beleidsprogramma's.

Als gevolg van deze beleidsaanpassing, zijn de volgende drie landen toegevoegd aan de uitsluitingenlijst:

- Niger. Dit Afrikaanse land scoort laag op principes met betrekking tot mens & menselijkheid. De veiligheids- en humanitaire situatie van het land en, meer recentelijk, het gezondheidsprobleem in verband met de coronaviruspandemie zorgen ervoor dat Niger tot de minst ontwikkelde landen behoort op het sociale vlak. Ook de economie is niet goed gediversifieerd en meer dan 10 miljoen mensen (42,9% van de bevolking) leven in extreme armoede.
- Burkina Faso. Ook Burkina Faso presteert niet goed op het gebied van mens & maatschappij en op de principes met betrekking tot de samenleving. Burkina Faso staat voor een aantal ontwikkelingsuitdagingen, met name op het gebied van gezondheid en onderwijs. Het risico voor het land ten aanzien van hoger onderwijs, technologische paraatheid en kenniskapitaal is relatief hoog in vergelijking met soortgelijke landen, terwijl het risicobeheer van de prestaties van menselijk kapitaal en infrastructuur en kenniskapitaal zwak zijn.
- Zambia. Zambia scoort eveneens laag op mens & maatschappij en op elementen met betrekking tot de samenleving. Ook hier is de blootstelling aan issues op het gebied van hoger onderwijs, technologische paraatheid en kenniskapitaal hoog, terwijl het beheer van de fundamentele menselijke behoeften, de prestaties van het menselijk kapitaal en ook het beheer van infrastructuur en kenniskapitaal zwak is.

Bijlagen

Uitsluitingen: bedrijven

[Overzicht Uitsluitingen Bedrijven](#)

Uitsluitingen: landen (staatsobligaties)

[Overzicht Uitsluitingen Staatsobligaties](#)

Disclaimer

ACTIAM N.V. en ACTIAM Sense B.V. (gezamenlijk ACTIAM) streven ernaar om nauwkeurige en actuele informatie te verstrekken uit betrouwbare bronnen. ACTIAM staat echter niet in voor de juistheid en volledigheid van de informatie die in dit document wordt gegeven (hierna te noemen: Informatie). De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, met betrekking tot de vraag of de Informatie juist, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de Informatie aan te passen of om onnauwkeurigheden of fouten te corrigeren. De ontvangers hiervan kunnen geen rechten ontleen aan deze Informatie. De Informatie in deze presentatie is gebaseerd op historische gegevens en is geen betrouwbare bron voor het voorspellen van toekomstige waarden of koersen. De Informatie is vergelijkbaar met, maar mogelijk niet identiek aan de informatie die door ACTIAM voor interne doeleinden wordt gebruikt. ACTIAM garandeert niet dat de kwantitatieve opbrengsten / winsten of andere resultaten met betrekking tot de verstrekte Informatie gelijk zullen zijn aan de potentiële winsten en resultaten volgens de prijsmodellen van ACTIAM. Het is niet toegestaan de Informatie te vermenigvuldigen, reproduceren, distribueren, verspreiden of tegen vergoeding beschikbaar te stellen aan derden, of voor commerciële doeleinden te gebruiken zonder de voorafgaande uitdrukkelijke, schriftelijke, toestemming van ACTIAM. De bespreking van risico's met betrekking tot Informatie kan niet worden beschouwd als een volledige opsomming van alle terugkerende risico's. De Informatie mag door de ontvanger niet worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, investeringsadvies, hedging-, handels-, juridisch, regulerend, fiscaal of boekhoudkundig advies. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor het gebruik van de Informatie. De beslissingen op basis van de Informatie zijn voor rekening en risico van de ontvanger. De Informatie is uitsluitend bedoeld voor professionele en institutionele beleggers in de zin van artikel 1:1 van de Wet op het Financieel Toezicht (Wft) en is niet bestemd voor US Persons als gedefinieerd in de United States Securities Act of 1933 en mag niet gebruikt worden voor het werven van investeringen of inschrijven op effecten in landen waar dit niet is toegestaan door de lokale toezichthouder of wet- en regelgeving. Met betrekking tot diensten verleend door ACTIAM N.V.:

De Informatie is uitsluitend opgesteld ter informatie en is geen aanbod (of uitnodiging):

- om effecten of een ander beleggingsproduct te kopen of verkopen
- om deel te nemen in een handelsstrategie;
- tot het verlenen van een beleggingsdienst.